

Socialdepartementet

Vår referens/dnr:

2025-90/CBK

s.remissvar@regeringskansliet.se,
s.sf@regeringskansliet.se

Er referens/dnr:

S2025/00911

2025-08-15

Remissvar

Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd (SOU 2025:53)

Svenskt Näringsliv har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd (SOU 2025:53).

- Svenskt Näringsliv **tillstyrker** förslaget att införa kvalifikationsvillkor för den som bosätter sig i Sverige avseende vissa bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner, förutsatt att det föreslagna inkomstvillkoret tydligare speglar och är i linje med den svenska lönebildningsmodellen och stärker drivkrafter till arbete.
- Svenskt Näringsliv **instämmer** med utredningens bedömning att de arbetsbaserade socialförsäkringsförmånerna inte bör omfattas av ytterligare kvalificeringsregler.

Allmänna synpunkter

Svenskt Näringsliv anser att vår generösa välfärd och socialförsäkring, bör ha adekvata kvalifikationsvillkor som upprätthåller förtroendet för och tilliten till socialförsäkringarna. Det är angeläget att socialförsäkringarna upprätthåller drivkrafter till arbete och laglig bosättning i Sverige, samtidigt som regelverket uppfyller krav om förutsebarhet, rättssäkerhet och administrativ effektivitet.

Utredningens förslag syftar till att minska risken för att socialförsäkringssystemet fungerar som en tilldragningsfaktor, minska risken för fusk och missbruk, samt stärka drivkrafterna för de personer som kommer till Sverige att snabbare komma i arbete. Samtidigt har utredningen haft att beakta att förslagen varken motverkar eller avskräcker högkvalificerad arbetskraft att komma till Sverige.

Utredningen bedömer att 67 000 vuxna individer påverkas av förslaget om kvalificeringsvillkor i socialförsäkringen, motsvarande en besparing av statens finanser om cirka 1,2 miljarder kronor per år. Då förslaget kan förväntas leda till beteendeförändringar bedömer utredningen att besparingarna är underskattade för offentlig sektor. Omfattningen av närmaste

årens invandring, främst från tredje land, kommer påverka det uppskattade antalet personer som kan komma att påverkas av kvalificeringsvillkoret.

För att värna förtroendet för och lojaliteten till socialförsäkringssystemet anser Svenskt Näringsliv att det är motiverat att införa kvalifikationsvillkor för de bosättningsbaserade socialförsäkringsförmånerna. Därutöver är det positivt och angeläget att drivkrafterna till att arbeta kan förväntas öka med förslaget, då det blir mer lönsamt att såväl börja arbeta som att gå från deltid- till heltidsarbete.

Utredningen pekar på att förslagen ger kraftigt förstärkta incitament för arbete, vilket Svenskt Näringsliv anser är viktigt. Drivkrafter till arbete kan förväntas stärka det relativt svaga arbetsmarknadsdeltagandet som råder i vissa grupper i Sverige. Svenskt Näringsliv vill i sammanhanget påtala att det är förhållandevis vanligt att företag upplever att arbetslösa tackar nej till erbjudna jobb, exempelvis på grund av att lönen anses vara för låg jämfört med bidrag eller att de ekonomiska incitamenten att arbeta är små (Svenskt Näringsliv Företagarpanel Q1, 2025).

Närmare om utredningens förslag

Förslaget om att införa kvalifikationsvillkor för vissa bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner

Utredningen föreslår att den som bosätter sig i Sverige ska vara försäkrad för bosättningsbaserade förmåner under fem år, innan de förmåner som omfattas av kvalifikationsvillkor får lämnas (bosättningsvillkoret). Bosättningsvillkoret ska vara uppfyllt inom en ramtid om femton år. Utredningen föreslår även att tiden för att uppfylla bosättningsvillkoret kan förkortas genom inkomst av förvärvsarbete (inkomstvillkor). Detta ska gälla om inkomsterna uppgår till 0,48 inkomstbelopp (IBB) per månad under minst sex månader i följd, eller till 0,35 IBB per månad under 12 av de senaste 24 månaderna. Utredningen bedömer att arbetsgivardeklarationerna bör ligga till grund för beräkningen av inkomst av tjänst. Utredningen föreslår även att den handläggande myndigheten vid synnerliga skäl får lämna förmåner som omfattas av kvalificeringsvillkor, även om bosättningsvillkoret inte är uppfyllt.

Förslaget innebär att kvalificeringsvillkoren kommer att gälla för den som bosätter sig i Sverige oavsett vilket land flytten sker ifrån och oavsett medborgarskap. Samordning av socialförsäkringsförmåner utifrån EU-rätten innebär att bosättningsperioder och inkomst från annat EU/EES-land tillgodoräknas för den som rör sig inom EU och EES. Detta innebär i praktiken att förslaget främst blir aktuellt för personer som kommer till Sverige från tredjeländ.

Utredningen har övervägt möjligheten att undanta personer med en högkvalificerad anställning som bosätter sig i Sverige från villkoret om kvalificeringstid, då utredningen enligt direktiven haft att beakta att högkvalificerad arbetskraft är ett värdefullt tillskott till svensk ekonomi och konkurrenskraft. Utredningen gör dock bedömningen att det inte är lämpligt att undanta en sådan person från kvalificeringsvillkoret och menar att dessa personers intressen i stället tillgodoses genom att de har goda chanser att kvalificera sig genom det föreslagna inkomstvillkoret.

Svenskt Näringsliv vill dock i sammanhanget påtala att utredningens föreslagna modell för att uppfylla kvalificeringsvillkor genom inkomst av förvärvsarbete (inkomstvillkor) inte är i linje med den svenska lönebildningsmodellen. I utredningen anges att modellen som föreslås kan

anses avvika från den svenska lönebildningsmodellen och att villkoren för inkomstnivåerna skulle kunna bli vägledande i en bransch eller i ett yrke. Svenskt Näringsliv delar denna bedömning.

Svenskt Näringsliv konstaterar att det högre inkomstvillkoret (38 688 kronor per månad) ligger långt över den lägsta nivån inom samtliga kollektivavtal på svensk arbetsmarknad, samtidigt som det lägre inkomstvillkoret (28 200 kronor/månad) inte överensstämmer med den stora variation av kompetensbehov som finns inom näringslivets olika delar. Inkomstvillkoren utgår dessutom från en annan modell än den som ligger till grund för det försörjningskrav för tredjelandsmedborgare som vill arbeta i Sverige. Försörjningskravet ("god försörjning") innebär att lönen ska motsvara minst 80 procent av medianlönen, vilket idag motsvarar en månadslön om 29 680 kronor.

Det huvudsakliga syftet med förslaget att införa villkor om kvalificeringstid för bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner är att minska tilldragningseffekterna för migration till Sverige och öka drivkrafter till arbete, samtidigt som utredningen beaktat att högkvalificerad arbetskraft är ett värdefullt tillskott till svensk ekonomi och konkurrenskraft. Svenskt Näringsliv **tillstyrker** mot denna bakgrund förslaget om att införa kvalifikationsvillkor för vissa bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner, förutsatt att inkomstvillkoret tydligare speglar och är i linje med den svenska lönebildningsmodellen och stärker drivkrafter till arbete.

Bedömningen att inte föreslå kvalificeringsvillkor för de arbetsbaserade socialförsäkringsförmånerna

Utredningen gör bedömningen att de arbetsbaserade socialförsäkringsförmånerna inte bör omfattas av ytterligare kvalificeringsregler.

Den som förvärvsarbetar i Sverige är försäkrad för de arbetsbaserade förmånerna från och med första anställningsdagen. För egenföretagare gäller försäkringen från och med den dag då arbetet påbörjas. Personer som behöver arbetstillstånd behöver ha sådant tillstånd för att ha rätt till arbetsbaserade socialförsäkringsförmåner, med undantag för vissa former av arbetsskadeersättning. I den arbetsbaserade föräldrapenningen finns ett särskilt krav om att den försäkrade under minst 240 dagar i följd före barnets födelse måste varit försäkrad för sjukpenning, det så kallade 240-dagarsvillkoret. Därutöver krävs i flera arbetsbaserade socialförsäkringsförmåner att sjukpenninggrundande inkomst (SGI) är fastställd, exempelvis sjukpenning föräldrapenning på sjukpenningnivå och tillfällig föräldrapenning.

Utredningen konstaterar att en viktig poäng med arbetsbaserade förmåner är att de kan attrahera människor som kommer till Sverige för att arbeta och försörja sig själva, detta gäller inte minst den högkvalificerade arbetskraften som är värdefull för svensk ekonomi och konkurrenskraft.

Utredningen menar även att EU-rättens långtgående krav på likabehandling av arbetstagare begränsar utrymmet att införa särskilda kvalificeringsregler för rätt till arbetsbaserade socialförsäkringsförmåner för vissa tredjelandsmedborgare.

Svenskt Näringsliv **instämmer** med utredningens bedömning att de arbetsbaserade socialförsäkringsförmånerna inte bör omfattas av ytterligare kvalificeringsregler.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Mattias Dahl